

ԴԱՍՏԱԿԵՐՏԻ ՊՂԻՆՁ-ՄՈԼԻԲԴԵՆԱՅԻՆ ՀԱՆՔԱՎԱՅՐԻ
ՊԱՇԱՐՆԵՐԻ ՎԵՐԱԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՈՎ
ԵՐԿՐԱԲԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԻՐԱԿԱՆԱՅՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄԵՐԻ ԵՌԱՄՍՅԱԿԱՅԻՆ
ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

(2023թ. 2-րդ եռամսյակ)

«ԷՆ ԷՌ ԷՄ (ՆԵՅՉՐԼ ՌԻՍՈՐՍ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ)»
ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Դաստակերտի պղինձ-մոլիբդենային հանքավայրը ՀՀ Սյունիքի մարզի Սիսիան համայնքի տարածքում է, Զանգեզուրի լեռնաշղթայի հարավ-արևելյան ճյուղավորման՝ Բարգուշատի լեռնաշղթայի հյուսիսային լանջին՝ Դաստակերտ քաղաքից 3 կմ դեպի հարավ, ծովի մակերևույթից 2050-2500մ բարձրության վրա:

Ներկայում նախատեսվում է հանքավայրի պաշարների վերագնահատման նպատակով իրականացնել երկրաբանական ուսումնասիրություններ, որի թույլտվությունը տրամադրվել է ընկերությանը 2022 թվականի հոկտեմբերի 7-ին:

Ուսումնասիրության ենթակա տարածքը ՀՀ Սյունիքի մարզի Դաստակերտ քաղաքի հարավային մերձակայքում է՝ 50.0 հա մակերեսով: Տարածքը եզրագծերով ներառում է Դաստակերտի պղինձ-մոլիբդենային հանքավայրի Կենտրոնական և Հարավային տեղամասերը:

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Հանքավայրի տարածքի համար մթնոլորտային օդի ֆոնային տվյալները բացակայում են՝ այդ տարածքում դիտակետներ չկան և դիտարկումներ չեն կատարվում:

Տարածքը գտնվում է բավականին հեռու շրջանի արդյունաբերական ձեռնարկություններից (22 կմ Սիսիան քաղաքից՝ իր արդյունաբերական հզորություններով): Մոտակա բնակավայրերը փոքր են, ոչ բնակաշատ (ըստ 2011թ. մարդահամարի արդյունքների առկա բնակչությունը կազմում էր՝ Դաստակերտ քաղաքում՝ 243 մարդ, Նժդեհ (Սոֆլու) գյուղում՝ 92 մարդ, Ցողունի գյուղում՝ 67 մարդ):

Համաձայն «ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները» ուղեցույցի, մինչև 10 հազար բնակչությամբ բնակավայրերի համար օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են՝

Փոշի՝ 0.2 մգ/խմ;

Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02 մգ/խմ;

Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008 մգ/խմ;

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4 մգ/խմ:

Հանքավայրի շրջակայքում մթնոլորտային օդը աղտոտված չէ և չի կրում տեխնածին ազդեցություն:

ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

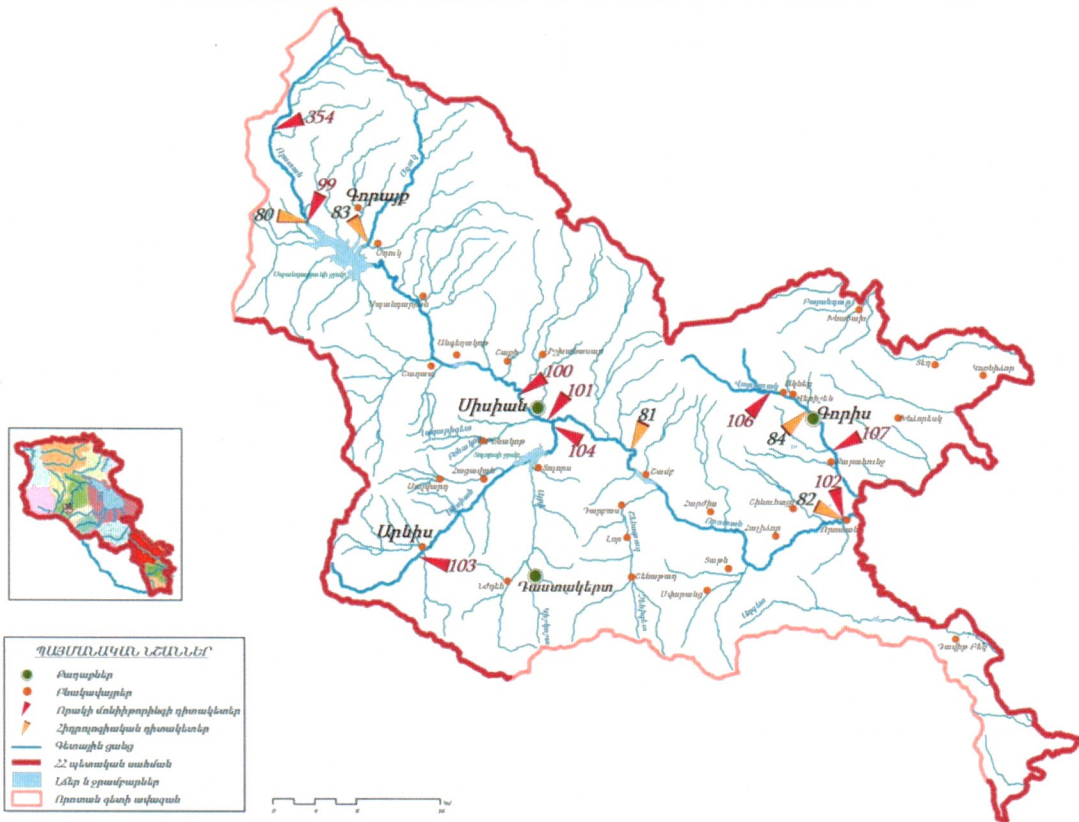
Շրջանի հիմնական ջրային հոսքը Որոտան գետն է, իր Սիսիան, Այրի-գետ և Լոր վտակներով:

Ուսումնասիրվող տարածքի հիմնական գետը Կիշկոշտն է, որի վրա մշտական դիտարկումներ չեն իրականացվել և ինչպես երևում է Նկար 1-ից, Կիշկոշտ գետի վրա ջրի մոնիթորինգի մշտական դիտակետերը բացակայում են:

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	3
ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ.....	3
ՀՈՂԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ	4
ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ	4
ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ	5
ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ	5
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ	5
ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴՈՒՄ ՓՈՇՈՒ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐԻ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ	6
ՄԱԿԵՐԱՌՈՒԹԱՅԻՆ ՋՐԵՐԻ (ԿԻՇԿՈՇՏ ԳԵՏԻ) ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ	7
ԿԼԻՄԱՅԱԿԱՆ ՉԱՓՈՒՄՆԵՐ	8
ԱՂՄՈՒԿԻ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ	9

**ՈՐՈՏԱՆԻ ԳԵՏԻ ԱՎԱԶԱՆԻ ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԶՐԵՐԻ
ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԴԻՏԱՑԱՆՑ**

**Նկար 1. Որոտան գետի ավազանի մակերևութային ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցը
և Կիշկոշտ գետի տեղադիրքը**

Կիշկոշտ գետի հիդրոլոգիական բնութագրիչները հետևյալն են. երկարությունը 4.76 կմ է, ջրիավաք ավազանի մակերեսը՝ 11.9 քկմ, տարեկան բազմամյա միջին ելքը 0.26 խմ/վրկ, առավելագույն ելքը՝ 1.56 խմ/վրկ, բացարձակ նվազագույն ելքը՝ 0.05 խմ/վրկ:

ՀՈՂԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Հողային տիպերից տեղանքին բնորոշ են լեռնամարգագետնատափաստանային և լեռնանատառային դարչնագույն հողերը:

Հողառաջացնող ապարներից են՝ դեյուվիալ և դեյուվիալ-պրոյուվիալը, ժամանակակից հունային, դարավանդային և արտաբերման կոների պրոյուվիալ և ալյուվիալ-պրոյուվիալ, էյուվիալ և էյուվիալ-դեյուվիալ, սողանքային և սոլիֆյուկցիոն, սառցադաշտային:

Հողերի էրոզվածության աստիճանը 25-70% է:

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

Ուսումնասիրվող տարածքը բուսաշխարհագրական տեսակետից պատկանում է Բորեալ ֆլորիստիկ ենթաթագավորության Ֆիրկումբորեալ գավառի Կովկասյան

ենթազավառի Չանգեզուրի ֆլորիստիկ շրջանին (Թախտաջյան, 1978): Տարածքի բուսականությունն ունի արտահայտված քսերո-մեզոֆիլ, մեզո-քսերոֆիլ և մեզոֆիլ բնույթ՝ յուրահատուկ են տափաստանները, մարգագետնատափաստանները, մարգագետինները, ինչպես նաև գետամերձ բուսականությունը: Տարածքում տեղ-տեղ արտահայտված է թփուտային, ժայռային և քարացրոնային բուսականությունը: Ֆոնային բուսատեսակները համեմատաբար քիչ են, ֆլորան հիմնականում տարախոտային է:

ԲՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՊԱՀՊԱՆՎՈՂ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐ

Ուսումնասիրվող տարածքում և մոտակայքում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ չկան: Մոտակա բնության հատուկ պահպանվող տարածքը «Չանգեզուր» պետական արգելավայրն է, որը գտնվում է նախատեսվող ուսումնասիրության տարածքից շուրջ 3 կմ հեռավորության վրա:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

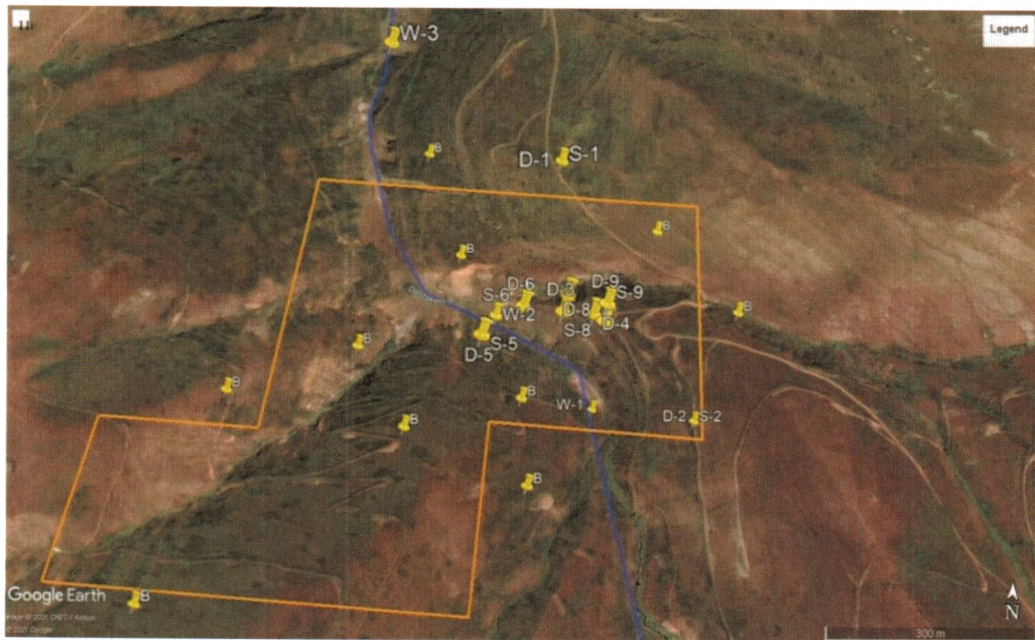
Ուսումնասիրման ենթակա տարածքում և նրա անմիջական մերձակայքում ու շրջապատում հնագիտական հուշարձանների վերգետնյա նշաններ չկան, չեն գտնվել նաև նյութական մշակույթի մնացորդներ:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում դաշտային չափումների ժամանակ իրականացվել են հետևյալ բնապահպանական ընկալիչների մշտադիտարկումները՝

1. Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ (PM 2.5 , PM 10)
2. Մակերևութային ջրերի (Կիշկոշտ գետի) մշտադիտարկում
3. Կլիմայական որոշ պարամետրերի մշտադիտարկում
4. Աղմուկի մշտադիտարկում

Մշտադիտարկումների իրականացման քարտեզ-սխեման ներկայացված է նկար 2-ում:

Նկար 2. Շրջակա միջավայրի մշտադիտարկումների քարտեզ-սխեմա
 D-Փոշու մոնիթորինգի դիտակետեր
 S-Հողի մոնիթորինգի դիտակետեր
 W-Մակերևութային ջրի (Կիշկոշտ գետ) մոնիթորինգի դիտակետեր
 B-Կենսաբազմազանության մոնիթորինգի դիտակետեր

Մթնոլորտային օդում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումներ

Մթնոլորտում փոշու մասնիկների չափումներն իրականացվում են կիրառելով Aerocet 831 (նկար 3) սարքավորում, որը չափում է օդում ինչպես PM2.5, այնպես էլ PM10 մասնիկները: Չափումներն իրականացվել են 9 կետում: 2-րդ եռամսյակի ընթացքում փոշու մասնիկների մշտադիտարկումների միջինացված տվյալները ներկայացված են աղյուսակ 1-ում.

Նկար 3. Aerocet 831

Աղյուսակ 1. Փոշու մասնիկների մշտադիտարկման եռամսյակային միջինացված արդյունքները

Դիտակետի անվանում	Pm 2.5	Pm 10
D-1	0.0091	0.084
D-2	0.0062	0.043
D-3	0.0099	0.072
D-4	0.012	0.085
D-5	0.031	0.098
D-6	0.013	0.055
D-7	0.008	0.027
D-8	0.022	0.05
D-9	0.014	0.096

Մակերևութային ջրերի (Կիշկոշտ գետի) մշտադիտարկումներ

2023 թվականի 2-րդ եռամսյակում Կիշկոշտ գետի ջրերի մոնիթորինգի միջինացված արդյունքները ներկայացված են աղյուսակ 2-ում:

Աղյուսակ 2. Կիշկոշտ գետի ջրերի մոնիթորինգի միջինացված արդյունքները

h/h	Ցուցանիշ	W1	W2	W3
1.	Ջրաձնային ցուցիչ՝ pH	7.611	7.672	7.720
2.	Ընդհանուր լուծված աղեր, մգ/լ	112	103	101
3.	Գունավորում, աստիճան	5.7	5	5.7
4.	Հոտ, բալ	2	2	2
5.	Էլ.հաղորդակցություն, $\mu\text{S}/\text{սմ}$	230	220	210
6.	O_2 , մգ/լ	9.06	9.08	9.15
7.	As, մգ/լ	0.000	0.000	0.0043
8.	Sb, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
9.	Cu, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
10.	Zn, մգ/լ	0.000	0.000	0.0042
11.	Pb, մգ/լ	<0.0025	<0.0025	<0.0025
12.	Fe, մգ/լ	0.03	0.04	0.05
13.	Co, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
14.	Ni, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
15.	Cd, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
16.	Mn, մգ/լ	0.0018	0.002	0.027
17.	Cr, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
18.	Al, մգ/լ	<0.05	<0.05	<0.05
19.	K, մգ/լ	0.82	0.83	0.83
20.	Na, մգ/լ	2.54	2.43	2.4
21.	Mo, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
22.	Ca, մգ/լ	36.8	34	32.8
23.	Mg, մգ/լ	6.8	6.8	4.6
24.	Ամոնիում իոն՝ NH_4^+	0.000	0.000	0.000
25.	Նիտրատ իոն՝ NO_3^-	0.25	0.37	0.36
26.	Նիտրիտ իոն՝ NO_2^-	0.005	0.0057	0.0053
27.	Քլորիդ իոն՝ Cl^-	0.7	0.7	0.7
28.	Սուլֆատ իոն՝ SO_4^{2-}	22.77	21.5	21.26
29.	Բնորոշիչ, մգ/լ	0.092	0.113	0.117

30.	Ֆոսֆատ՝ PO_4^{3-} , մգ/լ	0.048	0.008	0.000
31.	ԹՔՊ, մգ O_2 /լ	2.2	2.56	2.1
32.	ԹԿՊ, մգ O_2 /լ	1.5	1.08	1.44
33.	Հիմնայնություն, մգ-էկվ/լ	2.2	2.1	1.9
34.	Կոշտություն, մգ-էկվ/լ	2.4	2.26	2.02
35.	Նավթամթերք, մգ/լ	0.000	0.000	0.000
36.	Կախյալ մասնիկներ, մգ/լ	7.6	10	16.8
37.	Զոր մնացորդ, մգ/լ	138	130	122

Կիշկոշտ գետի ջրերի նմուշարկման վայրերի նկարները պատկերված են նկար 4-ում:

Նկար 4

Կլիմայական չափումներ

Կլիմայական (քամի, ջերմաստիճան) չափումների միջինացված արդյունքները ներկայացված են աղյուսակ 3-ում: Կլիմայական տվյալների չափումներն իրականացվել են նույն դիտակետերում, ինչ փոշու մշտադիտարկումները:

Աղյուսակ 3. Կլիմայական չափումների միջինացված արդյունքները

Դիտակետ	Քամի			Ջերմաստիճան, °C
	Ուղղություն	Առավելագույն արագություն, մ/վ	Միջին արագություն, մ/վ	
D1	Հս-արմտ	3.2	2.1	19
D2	Հվ-արմտ	3.7	1.8	19
D3	Հս-արվլք	2.7	2	19
D4	Հս- արվլք	4.3	2.9	18
D5	Հվ- արվլք	2.8	1.5	18
D6	Հս- արմտ	4.2	2.7	18
D7	Հս-արմտք	2.9	1.3	19
D8	Հս-արվլք	2	1.1	19
D9	Հվ-արմտ	3.6	2.5	18

Աղմուկի մակարդակի մշտադիտարկումներ

Աղմուկի չափումները իրականացվել են նույն 9 կետերում, ինչ փոշու մասնիկների չափումները:

Եռամսյակային միջինացված արդյունքները ներկայացված են աղյուսակ 4-ում:

Աղյուսակ 4. Աղմուկի մշտադիտարկման եռամսյակային միջինացված արդյունքները

Դիտակետի անվանում	Աղմուկի չափման առավելագույն արդյունքները, դԲ	Աղմուկի չափման միջինացված արդյունքները, դԲ
N-1	69.5	48
N-2	58.2	43.8
N-3	64.6	44.4
N-4	77.2	59.1
N-5	62.9	45
N-6	71.3	46.5
N-7	74.6	50.7
N-8	70.1	48.9
N-9	67.3	58.2

Տեղեկատվությունը ներկայացրեց՝

«ԷՆ ԷՆ ԷՄ (ՆԵՅԻՐ ԲԻՍՏՐԱ ՄԵՆՋՄԵՆԹ)» ՓԲԸ, ՀՀ ք. Երևան, 011770707, info@nrm.am

(գտնվելու և գործունեության իրականացման վայրը, հեռախոսահամարը, կայքը, էլեկտրոնային հասցեն՝ առկայության դեպքում)

Ղեկավար

Սամվել Իվանյան
գլխավոր տնօրեն
(պաշտոնը, անունը, ազգանունը)

18.07.2023թ.

(ստորագրությունը, ամիսը, ամսաթիվը, տարիթիվը)

